Bijlage 1: stand van zaken moties en toezeggingen

Toezegging om de Kamer te informeren over contraterrorisme maatregelen genomen in Australië, Israël, het Verenigd Koningrijk en de Verenigde Staten

Tijdens de Eerste Kamer behandeling van de wetsvoorstellen tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding, het van rechtswege laten vervallen van reisdocumenten van personen aan wie een uitreisverbod is opgelegd en het intrekken Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid op 31 januari 2017 heeft lid Markuszower (PVV) de Minister van VenJ gevraagd te onderzoeken welke contraterrorisme maatregelen Australië, Israël, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten hebben genomen en om die af te zetten tegen de Nederlandse maatregelen. Gezien het brede karakter van de vraag, is gekozen voor een schematische en gerichte beantwoording in het licht van de thema's van het wetgevingsdebat.

Onderstaand overzicht[1] is een feitelijke weergave van een aantal mogelijke maatregelen per land, inclusief Nederland, die zien op het voorkomen van uitreis, monitoring, ontnemen nationaliteit en administratieve detentie van een aantal contraterrorisme maatregelen. Uiteraard beschikken Nederland en de landen waarnaar het lid Markuszower vroeg over een breder palet aan contraterrorisme maatregelen. De Nederlandse integrale aanpak van terrorismebestrijding bestaat uit diverse preventieve en repressieve maatregelen. Het overzicht toont aan dat Nederland de relevante bestuursrechtelijke en nationaliteit-gerelateerde mogelijkheden om terrorisme te bestrijden benut. Daarmee loopt Nederland in de pas met (en zelfs voorop ten opzichte van) een aantal genoemde landen. Bij het overzicht moet uitdrukkelijk worden aangetekend dat een directe vergelijking van de verschillende nationale CT maatregelen een vertekend beeld kan opleveren. Ten behoeve van de vergelijking zoals gevraagd door het lid Markuszower is er toch voor gekozen de maatregelen op deze manier te presenteren.

Toepassing van de genoemde maatregelen is afhankelijk van de staatsinrichting, het rechtssysteem en juridische traditie van het land. In Nederland, Israël en het VK kunnen bepaalde maatregelen als bestuursrechtelijke of bestuurlijke maatregelen toegepast worden, terwijl in de VS en Australië het strafrecht leidend is. In Australië bijvoorbeeld vallen zogenaamde *control orders* (die zien op een uitreisverbod, contactverbod, meldplicht en gebiedsverbod) onder het strafrecht, al kunnen ze wel meer preventief ingezet worden (niet enkel als voorwaarden bij veroordeling bijvoorbeeld). Nederland kiest gericht welke maatregelen nodig zijn, die tevens passen binnen de grenzen van onze democratische rechtsstaat. Zoals eerder aan de Kamer gemeld[2], past administratieve detentie, in de zin van preventieve detentie zonder dat er sprake is van een redelijke verdenking, niet in dit kader. Bovendien is er ook risico van strijdigheid met internationaalrechtelijke verplichtingen, zoals het EVRM.

Mogelijke CT maatregelen	**Verenigd Koninkrijk**	**Australië**	**Israël**	**Verenigde Staten**	**Nederland**
Uitreisverbod	JA	JA	JA	JA[3]	JA
Contactverbod	JA	JA	JA	JA[4]	JA
Meldplicht	JA	JA	JA	JA	JA
Gebiedsverbod	JA	JA	JA	JA	JA

[1] Dit overzicht is tot stand gekomen op basis van informatie uit openbare bronnen en consultaties met nationale autoriteiten. De classificering van de genoemde maatregelen (ja/nee) is gebaseerd op de huidige stand van zaken en beschikbare/ontvangen informatie.
[2] Kamerbrief over verplichte deradicalisering en administratieve detentie, 8 december 2015, TK 2015-2016, 29754, nr. 342
[3] In de VS bestaat geen specifieke wetgeving voor uitreis met terroristische doeleinden, maar kunnen reisbewegingen voorkomen worden middels wetshandhavingsactiviteiten op basis van wettelijke bevoegdheden van bepaalde autoriteiten. Het reizen naar specifieke landen kan bijvoorbeeld beperkt worden door middel van sancties of het opleggen van een zogenoemde General Travel Restriction (GTR). Personen kunnen op een zogenoemde *no-fly list* geplaatst worden.
[4] Een contactverbod, meldplicht of gebiedsverbod en nationaliteit maatregelen (overigens beperkt tot genaturaliseerde burgers) kunnen in de VS via strafrechtelijke weg opgelegd worden.

Paspoortmaatregel	JA	JA	JA	JA	JA
Ontnemen nationaliteit na strafveroordeling	JA	JA	JA	JA	JA
Ontnemen nationaliteit bij gevaar nationale veiligheid (zonder strafveroordeling)	JA	JA	JA	NEE	JA
Administratieve detentie (voor verblijfsgerechtigden)	NEE	JA[5]	JA	NEE	NEE

Toezegging- over de strafrechtelijke afdoening van de bedreiging jegens een aantal moskeeën.

Lid De Graaf (PVV) vroeg tijdens het AO Discriminatie en Racisme op 6 april jongstleden om meer informatie te delen met de Kamer m.b.t. het onderzoek naar nazi-pamfletten die bezorgd waren bij verschillende moskeeën. De Minister van VenJ kan niet meer informatie delen dan al is gedeeld in de brief die eerder naar de Kamer gestuurd is[6].

Motie Roemer/Zijlstra over het opstellen van een openbare lijst van salafistische organisaties die in ons land actief zijn

Met de motie Roemer/Zijlstra[7] heeft de Kamer het kabinet verzocht een lijst op te stellen van salafistische organisaties die in ons land actief zijn. Het kabinet heeft de Kamer toegezegd aan dit verzoek invulling te geven via het onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) naar het salafistische landschap in Nederland, waarvan de publicatie dit voorjaar was verwacht.

Momenteel rondt het WODC het onderzoeksrapport *Salafistische moskeeorganisaties in Nederland; markt en competitieve voordelen nader onderzocht* af. Het doel van het WODC-onderzoek is nader inzicht te bieden in de wijze waarop salafistische moskeeorganisaties groei van het salafisme in de hand werken. Centraal in de gekozen aanpak staat het belang voor moskeeorganisaties om middelen aan te trekken en de concurrentie die ze daarbij ondervinden van andere moskeeorganisaties. Het onderzoek is nog niet gereed voor verzending. Gezien het herhaaldelijke verzoek vanuit de Kamer biedt de regering vooruitlopend op de publicatie bijlage 2 aan uit het rapport. Deze bijlage betreft een overzicht van salafistische organisaties in Nederland, waarmee aan de motie wordt voldaan.

Het startpunt voor bijgevoegd overzicht van salafistische instellingen vormde de vijf bekende salafistische moskeeorganisaties, die uit de literatuur over het salafisme in Nederland naar voren komen. Deze centra zijn door het WODC aangevuld met een lijst van 18 moskeeorganisaties waarmee zij ten tijde van het onderzoek publiekelijk aangaven samen te werken. Het salafisme is een verzamelterm voor een spectrum aan fundamentalistische stromingen binnen de soennitische islam die zijn gericht op morele 'heropvoeding' en 'zuivering' van de geloofsgemeenschap en de maatschappij. Het betreft geen uitputtend overzicht, gezien de diversiteit en diffuse begrenzing van de beweging en omdat organisaties en personen zichzelf ook niet altijd aanduiden als salafistisch.

Het volledige onderzoeksrapport, inclusief deze bijlage, zal deze zomer met de Kamer worden gedeeld.

[5] In Australië bestaat de mogelijkheid om een persoon een zogenaamde *preventative detention order* op te leggen (voor maximaal 48 uur). Deze maatregel valt onder het strafrecht en dient om een imminente terroristische aanslag te voorkomen of om bewijs van een recente aanslag veilig te stellen.
[6] Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 29 614, nr. 58.
[7] Motie Roemer/Zijlstra, 19 november 2015, TK 2015–2016, 29 754, nr. 337.

Bijlage 2: Overzicht selectie salafistische moskeeorganisaties[8]

De groep salafistische moskeeorganisaties waarvan het gebruik van digitale communicatiemiddelen is onderzocht bestaat uit 5 'exclusief en expliciet' salafistische moskeeorganisaties zoals deze uit de literatuur naar voren komen. Deze is aangevuld met de 18 moskeeorganisaties waarnaar zij ten tijde van het onderzoek op internet verwezen. Deze groep van 23 moskeeorganisaties vormt daarmee een selectie van moskeeorganisaties in Nederland die in meer of mindere mate geïnspireerd lijken door het salafisme. De geselecteerde moskeeorganisaties vormen nadrukkelijk geen uitputtend overzicht van salafistische moskeeorganisaties in Nederland.

Moskee		**Plaats**	**Bron**
El Tawheed		Amsterdam	Roex (2010, 2013) - De Koning (2014)
As-Soennah		Den Haag	Roex (2010, 2013) - De Koning (2014)
El-Fourkaan		Eindhoven	Roex (2010, 2013) - De Koning (2014)
As-soennah		Tilburg	De Koning (2014)
AlFitrah		Utrecht	De Koning (2014)
Samenwerkingen met:			
	Moskee El Oemma	Den Haag	www.al-yaqeen.nl
	Moskee Tawheed	Den Haag	www.assidq.nl
	Moskee Al Farouq	Utrecht	www.al-yaqeen.nl
	Stichting Islamitische Jongeren Breda	Breda	www.al-yaqeen.nl
	Moskee El-Tawheed	Leidschendam	www.al-yaqeen.nl
	Moskee Badr	Amsterdam	http://nl.ivoe.nl/
	Moskee Al Karama	Amsterdam	www.assidq.nl
	Moskee Imam Malik	Amsterdam	www.assidq.nl
	Moskee Quba	Amsterdam	http://nl.ivoe.nl/
	Moskee El Houda	Brunssum	www.assidq.nl
	Alhoeda Wa Noer	Rotterdam	www.assidq.nl
	Masjid Al-Mukaram	Rotterdam	www.assidq.nl
	Stichting Touba moskee	Vlissingen	www.assidq.nl
	Stichting As-Sunnah	Maastricht	www.assidq.nl
	Moskee at-Takwa	Den Bosch	http://nl.fitrah.nl/
	Moskee el Moslimien	Assen	http://nl.fitrah.nl/
	Moskee Nour	Gouda	http://nl.ivoe.nl/
	Moskee Abou Bakr Assadik	Almere	www.assidq.nl
n = 5	**n = 18**		
	Totaal n = 23		

[8] Bijlage afkomstig uit WODC-onderzoeksrapport *Salafistische moskeeorganisaties in Nederland; markt en competitieve voordelen nader onderzocht* (verwachte publicatie juli 2017).